

ת.צ. 09-09-7777

בענין:

ידין בנית, ת.ז. 073513657
ע"י ב"כ עוה"ד זיו עירוני ו/או עדנה שבתאי
ו/או טטיאנה חיטריק
מבית אליהו - רח' אבן-גבירול 2, תל-אביב 64077
טל': 03-6962222 ; פקס : 03-6962221

המבקש

- ג ג ד -

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, ח.צ. 520042540
מרח' אלנבי 115 בתל-אביב ו/או רח' משה לוי 11, ראשון לציון

המשיבה

מהות התביעה: ייצוגית, כספית

סכום התביעה: כ- 153,000,000 ₪

בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית

בית המשפט הנכבד מתבקש להורות ולהצהיר כדלקמן:

- א. להכיר בתובענה המצ"ב לבקשה זו כתביעה ייצוגית על פי הגדרתה בחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות");
- ב. לקבוע כי הקבוצה המיוצגת ע"י המבקש תכלול את כל מי שסווג בסיווג "בעלי פוליסות ביטוח חיים משתתפות ברווחים של המשיבה בתקופה שבין אוקטובר 2004 עד סוף מרץ 2007", אשר היקפה מוערך בכ- 50,000 איש (להלן: "הקבוצה");
- ג. לקבוע ולהצהיר בשם כל חברי הקבוצה כי המשיבה הפרה ביודעין את הוראות הדין החלות עליה בכך שהעניקה לחלק מלקוחותיה הלוואות ללא בטחונות נאותים בסכומים מצטברים של לפחות כ-153,000,000 ₪ (או כל סכום אחר שיתברר לאחר החקירה אצל החברה כי הוא הסכום שניתן כהלוואות שלא הוחזרו), וזאת כנגד שיעבוד פוליסות ביטוח חיים שנוצרו כביכול עבור אותם לקוחות מבלי שנצברו בהם ערכי פדיון (להלן: "הלוואות מיוחדות") ו/או כנגד שיעבוד של נכסי מקרקעין שערכם נמוך משמעותית מערך הלוואות (להלן: "ההלוואות הנוספות"), וזאת תוך סיכון כספי כלל חברי הקבוצה, והכל שלא כדין ותוך הפרת מספר ניכר של הוראות חוקים רלוונטיים, ובכלל זה דיני הפיקוח על עסקי ביטוח, חוק ניירות ערך, פקודת מס הכנסה ועוד.

ד. לחייב את המשיבה להמציא למבקש את כל המסמכים והפרטים המצויים ברשות המשיבה בקשר לעסקאות ההלוואות המיוחדות ועסקאות ההלוואות הנוספות שנערכו במסגרתה בתקופה הרלוונטית לתובענה דנן, קרי: בין אוקטובר 2004 לאפריל 2007, וכן את כל דו"חות החקירה ו/או כל מסמך אחר שיערכו ע"י משרד האוצר ו/או המפקח על הביטוח ו/או רשות ניירות הערך ו/או משטרת ישראל ו/או מי מטעמם (לרבות משרד רו"ח יהודה ברלב) בקשר לאירועים נשוא תובענה זו;

ה. לחייב את המשיבה להשיב את סך כל סכומי ההלוואות המיוחדות וסכומי ההלוואות הנוספות שהוענקו על ידה ללקוחותיה לקופת חברי הקבוצה, ולחלקם בין הפוליסות של חברי הקבוצה בהתאם לחוות דעת מקצועית מטעם אקטואר שימונה לשם כך ע"י בית המשפט הנכבד, ולמצער – להשיב את סכום ההלוואות שהחברה הצהירה לגביהם כי המדובר בחוב מסופק וזאת בסך של כ- 62,000,000 ₪, או כל סכום אחר שיתברר לאחר החקירה אצל החברה כי הוא סכום ההלוואות שלא יוחזרו;

ו. לחייב את המשיבה לפצות את חברי הקבוצה בגין הרווחים שהיו נצברים לזכותם בגין סך כל סכומי ההלוואות המיוחדות וההלוואות הנוספות משנת 2004 ועד היום, היה והם לא היו מוענקים ל-"לקוחותיה", וזאת בהתאם לחוות דעת מקצועית מטעם אקטואר שימונה לשם כך ע"י בית המשפט הנכבד.

ז. להורות כי ההחלטה בבקשה דנן תפורסם בהתאם להוראות סעיף 25 לחוק תובענות ייצוגיות;

ח. לקבוע את שכר טרחת המייצגים והמבקש בהתאם להוראות סעיפים 22 – 23 לחוק תובענות ייצוגיות;

ט. ליתן הוראות נוספות בדבר הדין בתובענה כפי שבית המשפט הנכבד ימצא לנכון.

ט. לחייב את המשיבה בהוצאות בקשה זו ושכ"ט עו"ד המבקש (כולל מע"מ כחוק), ובצירוף הפרשי הצמדה וריבית כדין.

ואלה נימוקי הבקשה:

I. העובדות

א. הצדדים

1. המשיבה (להלן: "מנורה" או "החברה") הינה חברה ביטוח ותיקה בארץ, אשר נוסדה בשנת 1935.
2. על פי פרסומיה של החברה עצמה, נתח השוק של החברה כיום הינו כ-10% מסך הפרמיות הנמכרות בישראל - נתון אשר מציב אותה במקום החמישי בשוק הביטוח הכללי בארץ.

3. בעקבות רכישתה של החברה את קרן הפנסיה הגדולה בישראל "מבטחים", במהלך ספטמבר 2004, הפכה החברה לגורם הביטוח הפנסיוני המוביל בישראל (עם היקף נכסים כולל של 19 מיליארד ש"ח ומחזור של 3.5 מיליארד ש"ח מתברת הביטוח ושל 2.7 מיליארד ש"ח מתברת הפנסיה, "מבטחים החדשה") ולחברת הביטוח השלישית בגודלה בענף ביטוחי החיים והפנסיה בארץ (עם שיעור של למעלה מ-21% הן בנכסים והן בפרמיות).

4. המבקש הינו בעל פוליסת ביטוח חיים המשתתפת ברווחים מטעם החברה, שהינה בתוקף משנת 2004 ועד היום.

5. יובהר כי פוליסה המשתתפת ברווחים בנויה על אינפלציה, עתודה, ותשואה שאינה מובטחת. על מנת להבטיח שחברת הביטוח תשלם למבוטח את הכספים בקרות מקרה הביטוח, היא חייבת לצבור עתודות אשר מושקעות על פי תקנות הפיקוח על עסקי הביטוח (דרכי השקעת ההון, הקרנות וההתחייבויות של מבטח), תשמ"ז-1986, ומניבות תשואה, **כאשר על חברת הביטוח מוטלת האחריות והסמכות לביצוע ההשקעות באופן הטוב ביותר.**

ב. ההלוואות המיוחדות

6. במהלך אוקטובר 2004 יזמה המשיבה את עסקאות ההלוואות המיוחדות שניתנו על ידה לחלק מלקוחותיה, וזאת **בידיעתם ובניצוחם של מנהליה הבכירים ביותר של החברה, לרבות מנכ"ל החברה דאז והיום, מר ארי קלמן, והמשנה למנכ"ל החברה ומנהל אגף ביטוח חיים ובריאות דאז, מר ירון דוויק.**

7. במסגרת עסקאות ההלוואות המיוחדות, העניקה החברה לחברות וגורמים פרטיים הלוואות בסכומי עתק כנגד שיעבוד **כביכול** של כספי פוליסות ביטוח החיים המשתתפות ברווחים של אותם לקוחות, **ללא קבלת בטחונות כלשהם**, וזאת שלא כדין ותוך הפרת מספר ניכר של הוראות חוקים רלוונטיים ובכלל זה דיני הפיקוח על עסקי ביטוח, חוק ניירות ערך, פקודת מס הכנסה ועוד.

8. "השיטה" של מתן ההלוואות המיוחדות פעלה כך:

8.1. מי שנוקק להלוואה, התבקש לרכוש פוליסת ביטוח חיים משתתפת ברווחים במנורה, כנגד שיעבוד כספי פוליסות אלו כביכול, כאשר ההלוואות הוענקו ללווים מכספי הפרמיות של ציבור המבוטחים של החברה מייד עם עריכת הפוליסות שנפתחו זה עתה ו-"נמשכו" מהן כביכול, בעוד לפוליסות טרם היה ערך פדיון כלשהו.

8.2. במילים אחרות: ללקוחות ניתנו הלוואות מכספי החברה אשר "הובטחו" **כביכול** בכספי הפוליסות שנפתחו לאותם הלקוחות באותו מעמד בו נחתמו הסכמי ההלוואה או בסמוך לכך, וממילא בטרם נצברו בהן ערכי פדיון כלשהם. למותר לציין כי מאחר שהמדובר היה למעשה **בכספים אשר טרם נצברו כלל באותה עת**, מכאן שלמעשה ניתנו ללקוחות הלוואות **ללא שום בטחונות, פשוטו כמשמעו, תוך סיכון כספי כלל ציבור מבוטחי ביטוח החיים של החברה.**

8.3. פעולות אלו בוצעו בתיווכן של שתי סוכנויות ביטוח עיקריות, אשר אף גבו מהלווים "עמלה" מיוחדת בגין כך: סוכנות הביטוח "יותר סוכנות לביטוח (1989) בע"מ" השייכת למר **מיקי גרנבר**, וסוכנות הביטוח "עזרא גבאי גבאי סוכנות לביטוח בע"מ", השייכת למר **עזרא גבאי**.

כעבור כחצי שנה, הצטרף לפעילות סוכן נוסף בשם עופר אלדרוטי, אם כי היקף הפעילות שלו היה קטן בהרבה בהשוואה לאלו של מיקי גרובר ועזרא גבאי.

ר' לדוגמא "דו"ח אשראי לסוכן" שהוכן ע"י פקידי החברה, בו צויינו פרטי ההלוואות שניתנו לחלק מהלקוחות שהופנו לחברה ע"י עזרא גבאי, אשר העתקו רצ"ב **כנספת 1**.

8.4. מתן ההלוואות המיוחדות ע"י החברה ללקוחותיה התבצע כאמור לעיל בכפוף לאישורם של מנהליה הבכירים של החברה, לרבות מר ארי קלמן, שנהג להעניק לעזרא גבאי את האישורים לביצוע העיסקאות, ומר ירון דוויק, שנהג להעניק למיקי גרובר את האישורים לביצוע העיסקאות - ר' אסופת המיילים שהעתקה רצ"ב **כנספת 2**.

8.5. ההלוואות הוענקו בחלקן ביוזעין לגורמים בעלי יכולת פרעון מפוקפקת ביותר, לרבות קטינים ו/או משפחות שלמות במצב כלכלי קשה.

8.6. יתרה מכך: מכיוון שעל פי חוקי המערכת הממוחשבת של החברה, לא ניתן היה לתת ללקוח בודד הלוואה בסכום העולה על מליון ₪, לקוחות שהיו מעוניינים בהלוואות בסכומים העולים על מליון ₪ כאמור נדרשו לספק "ת.ז. חדשה שאיננה קיימת במערכת החברה". **לפיכך, לקוחות אלו נהגו ליטול הלוואות בסכומים שמעל מליון ₪ באמצעות פתיחת פוליסות על בסיס מספרי ת.ז. של בני משפחתם, כגון בני/בנות זוג וילדים (לרבות ילדים צעירים יחסית), לעיתים אף מבלי שאלו ידעו על כך כלל.**

8.7. המדובר היה במערכת של "יצירת" פוליסות פיקטיביות לשם מתן "כיסוי" להענקת אותן הלוואות ש"ניפחה" את תפוקת הביטוחים בחברה ואשר הציגה מצב של "פעילות" בהיקף של כ- 150,000,000 ₪ (אם לא הרבה למעלה מכך). יתר על כן, גורמים ניהוליים בחברה אף זכו לקבלת בונוסים עקב "הגדלת" נפח "הפעילות", שלא היוותה אלא "כיסוי" למערכת של הלוואות, והכול בידיעת אותם גורמים ומנהלים אחרים בחברה.

8.8. "הגורמים הנהנים" קרי: סוכני הביטוח, הלווים ומנהלי מנורה, ניהלו פעילות זו בין אוקטובר 2004 ועד לסוף חודש מרץ 2007, מועד בו הסתיימה הפעילות בהוראת מנכ"ל החברה, מר ארי קלמן.

8.9. נכון להיום, חלק מהלווים אינם עומדים בהחזרי ההלוואות שהוענקו להם באופן שנוצר חוב מסופק למנורה בגובה של עשרות מליוני ש"ח, כאשר קיים ספק רב באם מנורה עושה דבר כדי לגבות חוב זה.

9. למעשה, סוכני הביטוח מיקי גרובר, עזרא גבאי ועופר אלדרוטי קיבלו מהחברה "אשראי" לצורך "חלוקת הלוואות" ללקוחותיהם בסכומי עתק, אשר אף הגיעו לסכומים של עשרות מליוני ש"ח, תוך שהם הוסמכו להחליט בעצמם לאילו לוויס לחלק את הכסף באמצעות פתיחת הפוליסות הפיקטיביות.

ר' לדוגמא מייל ששיגר מיקי גרובר לירון דוויק, אשר העתקו רצ"ב **כנספת 3**, במסגרתו ביקש מיקי גרובר את אישור ההלוואות והגדלת האשראי, תוך שהוא מתאר את הלקוחות שהוא הצליח "לצוד"

(בשפתו שלו), כדלקמן (כל ההדגשות להלן אינן במקור): "לשמחתי, הספיקותי לצוד מס' ארנבות ואפילו שני איילים" (!...)

ג. דוגמאות למתן הלוואות מיוחדות

10. להלן מספר דוגמאות למתן הלוואות מיוחדות ע"י החברה באמצעות פתיחת פוליסות ביטוח מנהלים:

10.1. בתיה מוהדב - ר' המסמכים אשר העתקם רצ"ב כנספת 4(1).

בתיה מוהדב, הינה ילידת 1979.

ביום 1.3.05, בהיותה בת 26, נפתחה לה פוליסה על בסיס משכורת חודשית של "80,000 ₪" (!) 21.1.05: מועד חתימת בתיה על ההצעה לביטוח של מנורה + הסכם ההלוואה בסך של 140,000 ₪;

1.3.05: מועד פתיחת פוליסת ביטוח המנהלים, במסגרתה נקבעה פרמיה בסך של 8,000 ₪ על בסיס משכורת חודשית בסך של 80,000 ₪;

29.3.05: מועד מתן השיק בסך של 140,000 ₪ לבתיה מוהדב;

10.2. דוגמאות נוספות: יניב גיל, זיגלבוים אברהם, דוד זערוור, סולניק יחיאל - ר' המסמכים אשר העתקם רצ"ב (בהתאמה) כנספחים 4(2)-4(5).

11. להלן מספר דוגמאות למתן הלוואות מיוחדות ע"י החברה באמצעות פתיחת פוליסות פרטיות:

11.1. סגלוביץ דביר ר' המסמכים אשר העתקם רצ"ב כנספת 5(1)

יליד 1982. ביום 1.7.06, בהיותו בן 24 בלבד נפתחה לו פוליסה בגין הלוואה בסך של 557,000 ₪, מתוכה נוכה, לבקשתו, סך של 103,000 ₪ לצורך חידוש הערבות של יוסף סגלוביץ (אביו) לחובותיה של "סגלוביץ עבודות עפר פיתוח בע"מ".

11.2. יורם מרציאנו, ר' המסמכים אשר העתקם רצ"ב כנספת 5(2)

ביום 1.8.05 נפתחה לו פוליסת פרט באמצעות עזרא גבאי גבאי לצורך קבלת הלוואה בסך של 50,000 ₪ עם פרמיה חודשית של 2,800 ₪. מר מרציאנו התחייב לפרוע את ההלוואה תוך שנתיים, אך אחרי שנה הוא הפסיק לשלם, וביום 30.7.07 בוטלה הפוליסה, מבלי שננקטו כנגדו צעדים כלשהם ע"י החברה.

11.3. דניאל בנולו - ר' המסמכים אשר העתקם רצ"ב כנספת 5(3)

ביום 1.9.05 נפתחה לו פוליסת פרט לצורך קבלת הלוואה בסך של 50,000 ₪ עם פרמיה חודשית של 2,800 ₪. חלק מהשיקים שלו חזרו, אך מדי פעם הוא הפקיד סכומים כלשהם.

ד. ההלוואות הנוספות

12. בעיצומה של שנת 2006 הגיע היקף מתן ההלוואות המיוחדות לסכומי עתק, ועקב כך החליטו הי"ה ארי קלמן וירון דוויק לעצור באותה עת את מתן ההלוואות המיוחדות.
13. בעקבות זאת הציע מיקי גרובר לחברה רעיון "חדשני" לפיו החברה תחזור לאותם מבוטחים שהיא כבר נתנה להם הלוואות מיוחדות בעבר, ותציע להם "הלוואות נוספות" (כהגדרתן לעיל), אך הפעם בתמורה לשיעבוד בתיהם, וזאת על מנת להקטין כביכול את סיכון חשיפת החברה. הצעה זו התקבלה ע"י החברה.
14. לצורך הטיפול במתן ההלוואות הנוספות וברישום שיעבוד הבתים, גייס מיקי גרובר את עו"ד ג'אבר מועתז.
15. לאחר מכן, החל מיקי גרובר ליצור שוב קשר עם אותם הלקוחות שקיבלו כבר הלוואות מיוחדות מהחברה, וסיכם עמם על קבלת הלוואות נוספות מהחברה כנגד שיעבוד בתיהם, וזאת בסכומים של בין חצי מליון למליון ₪ לכל הלוואה.
16. **יצוין כי החברה אישרה את העיסקאות הללו למרות ששוויין של חלק מהדירות של הלקוחות היה פחות מ-50% מסכום ההלוואות הנוספות שהם קיבלו מהחברה, וזאת בניגוד לדין.**
17. במעמד פתיחת הפוליסה, הוחתמו הלקוחות על שורה של מסמכים, אשר ככל הידוע לא נבדקו ע"י אף גורם בחברה. בנוסף, חתמו הלקוחות על סדרות של שיקים – כולם לפקודתו של עו"ד ג'אבר מועתז, **במקום לפקודת החברה, כמתבקש**. ואם לא די בכך, במקום שהנכסים ישועבדו לטובת החברה – הם בפועל ישועבדו לטובת סוכנות הביטוח של מיקי גרובר ("יותר") (!)

ה. דוגמאות למתן הלוואות נוספות

18. להלן מספר דוגמאות למתן הלוואות נוספות באמצעות עו"ד ג'אבר מועתז:
- 18.1. **משפחת שער** - ר' המסמכים אשר העתקו רצ"ב **כנספת 6(1)**
- האב: אבינועם שער (רצף), נטל הלוואות בסך כולל של כ-1.5 מליון ₪;
 האם: יעל שער (מורה), נטלה הלוואות בסך כולל של כ-2 מליון ₪;
 הבת: אושרית שער, ילידת ינואר 1989 נטלה הלוואות כבר בהיותה בת **17.5 שנים בלבד**, **המצטברות לסך של כ-1.3 מליון ₪**;
 נכון ליום 22.4.08 – הם חייבים יחדיו כ-150,000 ₪ ע"ח הפרמיות.
 נרשם משכון על נכס ביבנה לטובת סוכנות "יותר" של מיקי גרובר (!).

18.2. משפחת ברום ר' המסמכים אשר העתקם רצ"ב **כנספת 6(2)**

8 בני משפחה זו (האחים צבי ברום, אברהם ברום ואירית קלמן, בעלה – דן קלמן, ו-5 ילדיהם של האחים ברום) נטלו יחדיו **24 הלוואות בסך כולל של כ-7.5 מליון ₪**, מיולי 2006 ועד מרץ 2007, וזאת כמפורט להלן:

- אירית קלמן (ילידת 11/58) נטלה ב-1.7.06 הלוואה בסך של כ-610,000 ₪;

- דן קלמן (יליד 11/56) נטל אף הוא ב-1.7.06 הלוואה בסך של כ-610,000 ₪;
- צבי ברום (יליד 6/52) נטל בשנים 2005 – 2007 חמש הלוואות בסך כולל של כ-1.5 מליון ₪;
- אברהם ברום (יליד 6/47) נטל בשנים 2005 – 2007 חמש הלוואות בסך כולל של כ-1.5 מליון ₪;
- הוד ברום (יליד 12/87) נטל ב-7/07, בהיותו בן 19, הלוואה בסך של כ-610,000 ₪;
- ערן ברום (יליד 7/85) נטל בשנים 2005 – 2006, בהיותו בן 20 – 21, שתי הלוואות בסך כולל של כ-650,000 ₪;
- טלי ברום (ילידת 11/84) נטלה בשנים 2005 – 2006, בהיותה בת 21 – 22, שתי הלוואות בסך כולל של כ-650,000 ₪;
- עדי ברום (יליד 11/82) נטל בשנים 2005 – 2006, בהיותו בן 23 – 24, שתי הלוואות בסך כולל של כ-650,000 ₪;
- זיו ברום (יליד 9/81) נטל בשנים 2005 – 2006, בהיותו בן 24 – 25, שתי הלוואות בסך כולל של כ-650,000 ₪;

18.3. ד"ר רפאל קלמנוביץ' - ר' המסמכים אשר העתקם רצ"ב כנספח 6(3)

- 30.8.06 – גרובר מחתים את קלמנוביץ' על "הסכם הלוואה" בסך של 1,027,000 ₪.
- 7.9.06 – ירון דוויק מאשר למיקי גרובר לפתוח פוליסה ע"ש קלמנוביץ' וליתן לו הלוואה כנגד שיעבוד ביתו לטובת מנורה.
- 1.9.06 – הפקת הפוליסה ע"ש קלמנוביץ'.
- 4.9.06 – עו"ד ג'אבר מועתז מבקש ממנורה להעביר את ההלוואה עבור קלמנוביץ' לחן הנאמנות שלו, על פי כתב הוראות ספציפי מטעם קלמנוביץ'.
- 13.9.06 – הוצאת שיק בסך של כ-1,127,000 ₪ לפקודת עו"ד ג'אבר מועתז, לידי של קלמנוביץ'.
- 30.10.06 – עו"ד ג'אבר מועתז רושם משכנתא ללא הגבלה בסכום על נכס של ערן קלמנוביץ' לטובת סוכנות "יותר" של מיקי גרובר, במקום לטובת מנורה.
- 27.12.06 – עו"ד ג'אבר מועתז מבטל את המשכנתא לטובת "יותר" ורושם תחתיה משכנתא לטובת הפניקס, בסך של 500,000 ₪.

18.4. בני משפ' בנצילוביץ'/שטיין/ליפשיץ/כהן/סקולסקי - ר' המסמכים אשר העתקם רצ"ב כנספח 6(4)

- 20.3.07 - ירון דוויק מאשר להלוות כ-930,000 ש"ח לכ"א מתשעת משפחות אלו, כנגד שיעבוד נכס אחד בבית שמש.
- מדובר למעשה במשפחה חרדית גדולה, שהתמוטטה ואיננה משלמת כלל את הפרמיות לביטוחי החיים בגין ניתנו לה ההלוואות.

18.5. בני משפ' שמש/דובדבני/הולצמן ר' המסמך אשר העתקו רצ"ב כנספח 6(5)

- 22.7.07 - ירון דוויק מאשר במסמך שנכתב בכתב ידו במסיבת הברית של נכדו של גרובר לתת 10 הלוואות לבני משפחות שמש/דובדבני/הולצמן, בסך כולל של 6.7 מליון ₪, וכנגד שיעבוד

נכס בנתניה בשווי 2.7 מליון \$, ומציין שסה"כ הלוואות צ"ל לא יותר מ-60% משווי הנכס. המדובר בנכס שהיה שייך למשפחת שמש, ואשר בפועל לא שועבד כנראה מעולם לטובת החברה.

18.6. בני משפ' יוסף יהודי - ר' המסמכים אשר העתקם רצ"ב כנספח 6(6)

לבני משפחה זו ניתנו כפי הנראה הלוואות בהיקף של כ-2.2 מליון ₪.

ו. הפרסום בתשקיף חברת האם של מנורה נכון ליום 27.2.08

19. כאן המקום לציין כי תיאור העובדות דלעיל מצא לכאורה את ביטויו במסגרת תשקיף שפורסם ע"י חברת האם של מנורה, "מנורה מבטחים החזקות בע"מ", ביום 27.2.08, המאשש אותן, ואולם נוקט בשיטה של "מגלה טפח ומכסה טפחיים". כלומר, לכאורה ניתן ע"י החברה גילוי לדברים האמורים, אך כפי שעולה מהאמור לעיל, לא כך הוא, ואף חמור מכך: יתכן כי המדובר בפרט מטעה בתשקיף, על כל המשתמע מכך. מכל מקום, ברור שאין המדובר ב-"גילוי נאות" מלא ומקובל. הדברים הועלמו הן מהמפקח על הביטוח, הן מהרשות לניירות ערך, והן מקהל המבוטחים של החברה, דבר שכאשר המדובר בתברת ביטוח שהינה גם חברה ציבורית, אין חמור הימנו.

ר' הקטע הרלוונטי מהתשקיף, אשר מופיע בסעיף 8.11.3.6 (2), עמוד ח-164 (בצירוף 3 העמודים הראשונים של התשקיף), ואשר העתקם רצ"ב כנספח 7:

"מנורה מבטחים ביטוח העמידה הלוואות ללקוחות (להלן בסעיף זה: "הלוויים"), במהלך התקופה שבין אוקטובר 2004 עד מרץ 2007, ללא בטחונות במועד העמדת הלוואות, כנגד שיעבוד פוליסות ביטוח חיים שהופקו על ידי מנורה מבטחים ביטוח לטובת הלוויים בסמוך למועד העמדת הלוואות. הלוויים הופנו למנורה מבטחים ביטוח על ידי סוכנים. סך הלוואות שהועמדו כאמור, נכון ליום 30 בספטמבר 2007, עמד על כ-153 מיליון ₪. ערכי הפידיון של הפוליסות ששועבדו כאמור כנגד העמדת הלוואות, נכון ליום 30 בספטמבר 2007, הינם בסך של כ-40 מיליון ש"ח. כנגד הלוואות כאמור בוצעה הפרשה לחובות מסופקים בדוחות הכספיים של החברה, בסך של כ-5.7 מיליון ש"ח. מתוך סכום זה כ-3.7 מיליון ₪ הופרשו באופן ספציפי כנגד 14 לוויים, וכ-2 מיליון ש"ח הופרשו באופן כללי כנגד הלוואות בהיקף של כ-23 מיליון ₪, אשר כולן הופנו על ידי אותו סוכן."

20. ביום 7.9.09, וממש בעיצומה של הכנת תביעה זו, פורסם לפתע בעיתונות (וזאת בהמשך לפרסומה של פרשת "הבקדייטינג" לגבי עובדי מנורה שפורסמה מספר ימים קודם לכן), כי משרד האוצר החליט לפתוח בחקירה אודות הסעיף הנ"ל, ואף מינה לשם כך את משרד רו"ח יהודה ברלב ושות'.

21. במקביל ובאותו היום, 7.9.09, שיגרה חברת האם של מנורה, "מנורה מבטחים החזקות בע"מ", דו"ח מידי לבורסה לניירות ערך ולרשות לניירות ערך, אשר העתקו רצ"ב כנספח 8, וזו לשונו:

"בהמשך לדיווח מידי מיום 03.09.09, החברה מודיעה בזאת כי המפקח על הביטוח הודיע ביום 06.09.09 למנורה מבטחים ביטוח בע"מ, חברה בת של החברה (להלן – מנורה ביטוח), על כוונתו לערוך ביקורת בקשר להעברות רטרואקטיביות בין מסלולי

השקעה נשוא הדיווח הנ"ל וכן בנושא הלוואות שניתנו על ידי מנורה ביטוח, לפני מספר שנים, ללא בטחונות במועד מתן ההלוואה, לרבות תפקוד האורגנים הרלוונטיים.

בנושא ההעברות הרטרואקטיביות החברה כבר דיווחה כי מדובר בסכומים לא מהותיים. לגבי ההלוואות נשוא הבדיקה, ובהמשך לדיווח של החברה בדו"ח התקופתי לשנת 2008, יצויין, כי נכון ליום 30.06.09 יתרת ההלוואות עמדה על כ-133 מלש"ח; כנגד ההלוואות נצברו ערכי פדיון בפוליסות (המשמשות כבטוחה) בסך של כ-30 מלש"ח; ויתרת ההפרשה לחובות מסופקים בגין ההלוואות עמדה נכון למועד האמור על סך של כ-62 מלש"ח.

II. הטיעון המשפטי

22. ככלל, חברת ביטוח רשאית ליתן הלוואות למבוטחיה אך ורק בהתאם לדרכים שנקבעו בחוק, ולרבות במסגרת תקנה 8 לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001, אשר קובעת כדלקמן:

8. הלוואות ואיגרות חוב לא סחירות

(א) מבטח רשאי לתת הלוואות ולהשקיע רק במהלך הרגיל של עסקיו, בתנאים מסחריים רגילים, ובהתקיים אחד מאלה:

(1) ההלוואה אינה למי שהוא נושא משרה בו או לבעל ענין בו המחזיק, במישרין או בעקיפין, אמצעי שליטה בו, ובלבד שכנגד כל הלוואה תועמד בטוחה מספקת; בטוחה מסוג ערבות תיחשב כבטוחה מספקת אם ניתנה מבנק, מבטח או תאגיד שחובו ידורג בדירוג BBB לפחות, בכל עת; המפקח רשאי לקבוע כי בטוחה שנתקבלה אינה מספקת ולהורות למבטח לדאוג לבטוחה נוספת, להנחת דעתו של המפקח;

(2) ההלוואה היא בשעבוד פוליסת ביטוח חיים ואינה עולה על 80% מערך הפדיון ביום מתן ההלוואה;

(3) כביטחון להחזרת ההלוואה נרשמה לטובת המבטח משכנתה ראשונה על זכות במקרקעין, ובלבד שסכום כל ההלוואות ללווה אחד, שלביטחון החזרתן נרשמה המשכנתה, אינו עולה על 60% מיחס ההלוואה לביטחונות; לשם רכישת דירת מגורים רשאי המבטח לתת הלוואה בשיעור העולה על 60% מיחס ההלוואה לביטחונות, ובלבד שההלוואה תבוטח בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתה, ויחס ההלוואה לביטחונות לאחר מתן כיסוי ביטוחי כאמור, לא יעלה על 55 אחוזים;

(4) ההלוואה ניתנה לסוכן ביטוח בהתאם להוראות המפקח ובלבד שאינה עומדת כנגד התחייבות מסוג 20;

(ב) בוטל.

(ג) על אף האמור בתקנת משנה (א), רשאי מבטח לתת הלוואה לעובדו, ובלבד שסכום כל ההלוואות לאותו עובד לא יעלה על 100,000 שקלים חדשים; סכום זה יהיה צמוד למדד המחירים לצרכן החל במדד שפורסם לחודש מאי 2000.

(ד) סכום כל ההלוואות ללווה בודד לא יעלה על 15% מההון העצמי של המבטח; סכום כל ההלוואות לקבוצת לווים לא יעלה על 30% מההון העצמי של המבטח. הוראות תקנת משנה זו לא יחולו על התחייבות מסוג 20.

(1ד) על מבטח הנותן הלוואה לדוור, יחולו הוראות החלות על בנק בישראל לענין מתן הלוואות לדוור, כפי שיוורה המפקח ובשינויים שעליהם יורה;

(ה) בתקנה זו -

"הלוואה" - לרבות איגרות חוב לא סחירות, ניירות ערך מסחריים, מקדמות לסוכן ביטוח, וכל יתרת חוב של סוכן ביטוח כלפי המבטח, וכן ערבויות בניכוי סכומים שהועברו למבטח משנה, מוכפלים בשיעורים המפורטים בתוספת השלישית;

- "הלוואה לדיור" - הלוואה המיועדת לרכישת דירת מגורים או זכויות חכירה ברירת מגורים, בניית דירת מגורים, הרחבתה או שיפוץ, או המיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות בדירת מגורים תמורת דמי-מפתח, או שניתנה כנגד מישכון דירת מגורים, ובלבד שלא ניתנה למטרת עסק."
23. **כלומר, באופן עקרוני, החברה רשאית ליתן הלוואות ללקוחותיה כנגד שיעבוד אחוזה מסויימים ממרכיב ערך הפדיון בפוליסות שלהם לטובת חברת הביטוח (או תמורת שיעבוד נכס אחר).**
24. כאשר המדובר בפוליסה פרטית (המכונה "פרטי") - חברת הביטוח רשאית ליתן למבוטח הלוואה עד לסכום של 80% מערך הפדיון, ואילו כאשר המדובר בפוליסת "ביטוח מנהלים" - ניתן ליתן למבוטח הלוואה עד לסכום של 50% מערך הפדיון.
25. אופן מתן ההלוואות על ידי חברת הביטוח כנגד שיעבוד מרכיב ערך הפדיון, מצריך בראש ובראשונה פתיחת פוליסת ביטוח חיים כלשהי ע"ש הלקוח וגביית סכומי הפרמיות מהלקוח בהתאם למוסכם בין הצדדים, כאשר רק **לאחר מכן** ניתן לחתום על הסכם הלוואה למבוטח כנגד **שיעבוד מרכיב ערך פדיון הכספים שנגבו ונצברו במסגרת הפוליסה עד לאותה עת**, וזאת, כמובן, על מנת להבטיח ככל הניתן את פרעון ההלוואות בפועל. מטבע הדברים, אין ליתן הלוואות בגין פוליסות שזה עתה נפתחו למבוטח.
26. בדרך זו המבוטח מקבל הלוואה המובטחת בשיעבוד ערך כספי הפרמיות שנצברו בפוליסה, ומחזיר את ההלוואה לחברת הביטוח בתשלומים המשולמים על ידו מכספיו הפרטיים במקביל להמשך תשלומי הפרמיות השוטפות על ידו במסגרת הפוליסה.
27. ברם, להבדיל, **במסגרת עסקאות "ההלוואות המיוחדות" שבוצעו במנורה, ניתנו ללקוחות החברה (אשר לרבים מהם היו מקורות פרנסה צנועים למדי, אם בכלל) הלוואות בסכומים של עשרות אלפי שקלים חדשים ועד מאות אלפי שקלים חדשים ואף מליוני שקלים חדשים, אשר נלקחו מכספי כלל ציבור המבוטחים בפוליסות ביטוח חיים המשתתפות ברווחים של החברה, אשר אמורים היו להיות מושקעים באפיקים אשר יניבו לאותם מבוטחים את התשואה המירבית האפשרית. הלוואות אלו ניתנו ללקוחות בו ביום פתיחת הפוליסות ללקוחות או סמוך לכך, והובטחו כביכול כנגד שיעבוד כספי הפוליסות שנפתחו כאמור לאותם לקוחות באותו מעמד בו נחתמו הסכמי הלוואה וניתנו כספי הלוואה, וזאת ומבלי שנצברו בהן שום כספים באותה עת (ואם לא די בכך, לעיתים נחתמו הסכמי הלוואה עוד לפני שבכלל נפתחה הפוליסה!). למותר לציין כי מאחר שהמדובר היה למעשה בשיעבוד כספים אשר טרם נצברו כלל באותה עת, מכאן שלמעשה ניתנו ללקוחות הלוואות ללא שום בטחונות, פשוטו כמשמעו, והכל תוך סיכון כספי כלל ציבור מבוטחי החברה, כאמור.**
28. בכך, הפרה למעשה החברה את החובות המוטלות עליה על פי הדין, ולרבות על פי תקנות הפיקוח על עסקי הביטוח (דרכי השקעת ההון, הקרנות וההתחייבויות של מבטח), תשמ"ז-1986, ותקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001 - דבר המהווה הפרת חובה חקוקה לכל דבר ועניין.
29. זאת ועוד: החברה הציגה כלפי חברי הקבוצה מצגים, לרבות מכללא, ולפיהם היא תשקיע את כספי הפוליסות באפיקים מקובלים ומניבי תשואה, וחברי הקבוצה הסתמכו על מצגים אלו בהחלטתם לרכוש פוליסות בחברה. ברם, בפועל, מצגים אלו התגלו כמצגי שווא, אשר כתוצאה מהם נגרמו לחברי הקבוצה נזקים כדלקמן: אובדן הרווחים שיכלו חברי הקבוצה לקבל אילו הכספים היו

מושקעים באפיקים מקובלים ומניבי תשואה, וכן גריעת סכומי ההלוואות שלא הוחזרו מתוך כספי חברי הקבוצה.

30. בנוסף, החברה התרשלה בכך שלא פיקחה כיאות על אופן התנהלות מנהליה ו/או סוכניה ו/או מי מטעמה בכל הקשור והכרוך בטיפול בכספי חברי הקבוצה במסגרת פרשת מתן ההלוואות המיוחדות ו/או הנוספות, על אף חובתה לעשות כן, וכתוצאה מכך נגרמו לחברי הקבוצה הנזקים המתוארים לעיל.

31. בנוסף, החברה הפרה את התחייבויותיה החוזיות כלפי חברי הקבוצה להשקיע את כספי הפוליסות באפיקים מקובלים ומניבי תשואה, וכתוצאה מכך נגרמו לחברי הקבוצה הנזקים המתוארים לעיל.

32. כמו כן, החברה הטעתה את חברי הקבוצה לחשוב כי היא תשקיע את כספי הפוליסות באפיקים מקובלים ומניבי תשואה, ובפועל היא לא עשתה כן, וכתוצאה מכך נגרמו לחברי הקבוצה הנזקים המתוארים לעיל.

33. כמו כן, החברה רימתה את חברי הקבוצה בכך שהיא העניקה את ההלוואות המיוחדות וההלוואות הנוספות מתוך כספי הפוליסות של חברי הקבוצה וזאת במקום להשקיעם באפיקים מקובלים ומניבי תשואה, וכתוצאה מכך נגרמו לחברי הקבוצה הנזקים המתוארים לעיל.

III. הטעמים לאישור התובענה כתובענה ייצוגית

34. לטענת המבקש, הן הבסיס העובדתי לתובענה והן הבסיס המשפטי לה תואם את הקריטריונים שנקבעו בדין ובהלכה הפסוקה לצורך אישורה כתובענה ייצוגית, וזאת כפי שיפורט להלן.

35. **סעיף 3 (א)** לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השנייה או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית".

36. **סעיף 2 לתוספת השנייה** של חוק תובענות ייצוגיות קובע כי ניתן להגיש תובענה ייצוגית במסגרת "תביעה נגד מבטח, סוכן ביטוח או חברה מנהלת, בקשר לעניין, לרבות חוזה ביטוח או תקנון קופת גמל, שבינם לבין לקוח, לרבות מבוטח או עמית, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו".

37. **למבקש עילת תביעה אישית כנגד המשיבה** בהתאם לסעיף 4(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות, בהיותו בעל פוליסת ביטוח חיים מטעם המשיבה שהינה בתוקף משנת 2004 ועד היום.

38. **התביעה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי**

הקבוצה, כאמור בסעיפים 4(א) ו-8(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות. עמדת הפסיקה בכל הנוגע לתנאי זה בדבר הצורך בשאלות משותפות של משפט ושל עובדה בין חברי קבוצת התובעים הינה שדי בכך שהיסוד המשותף מהווה מרכיב מהותי בהתדיינות בכדי למלא תנאי זה (ר' למשל ע"א 1977/97 ברזני נ' בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ, פ"ד נה(4) 584, 612).

39. בענייננו, הן השאלות העובדתיות והן השאלות המשפטיות הניצבות בבסיס התביעה הינן משותפות לכלל חברי הקבוצה כמפורט להלן:

- 39.1. הוראות הדין הרלוונטיות חלות ביחסים שבין המשיבה לבין כלל חברי הקבוצה, ומשכך השאלה האם המשיבה הפרה את הוראות הדין משותפת לכלל חברי הקבוצה.
- 39.2. כל אחד מיחיד הקבוצה נפגע מהפרת הוראות הדין ע"י המשיבה.
- 39.3. לכלל חברי הקבוצה אינטרס משותף בתיקון הפרת הוראות הדין ע"י המשיבה.
40. **קיימת אפשרות סבירה שהתביעה תוכרע לטובת חברי הקבוצה**, כאמור בסעיף 8(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות, מאחר שטענות המבקש בדבר מתן ההלוואות המיוחדות וההלוואות הנוספות בניגוד לדין מבוססות על ראיות ומגובות במסמכים ואף הודאה בכתב של המשיבה במסגרת התשקיף שפורסם על ידה כאמור לעיל.
41. **התובענה הייצוגית היא הדרך המוצדקת, היעילה וההוגנת להכריע בסוגיה בנסיבות העניין**, כאמור בסעיף 8(א)(2) לחוק תובענות ייצוגיות. הסעדים המבוקשים ע"י המבקש הינם מתן גילוי נאות ומלא לכל פרשת ההלוואות המיוחדות וההלוואות הנוספות, לרבות חשיפת כל המסמכים הכרוכים בכך, וכן השבת כל סכומי ההלוואות המיוחדות וההלוואות הנוספות לקופת חברי הקבוצה, פיצוי קופת חברי הקבוצה בכספי הרווחים שנמנעו מהן עקב מתן ההלוואות המיוחדות וההלוואות הנוספות, ועוד.
42. לנסיבות אלו בדיוק מיועד המכשיר של תובענה ייצוגית: מקרה זה הינו מקרה מובהק, בו צדק יעשה רק אם תוגש תובענה בשם כל חברי הקבוצה הזכאית להחזר, שאם לא כן, ברור כי לא יושבו הכספים לזכאים להם, שלא מודעים או לא טורחים לממש זכותם להשבה ופיצוי. גם אם יחליטו רבים מהם להגיש תובענות אישיות, הדבר עלול להביא לידי תביעות נפרדות רבות ועומס מיותר על בתי המשפט. הדברים שלעיל אמורים קל וחומר נוכח גודלה המוערך של הקבוצה, שהינו בסביבות 50,000 איש.
43. בנוסף, זהותם של חברי הקבוצה הפוטנציאליים אינה ידועה בשלב הגשת הבקשה, ואין אפשרות מעשית לאתרם ולצרפם במסגרת תביעה רגילה. גם הדברים שלעיל אמורים קל וחומר נוכח גודלה המוערך של הקבוצה, שהינו כאמור בסביבות 50,000 איש.
44. כמו כן, מדובר בתובענה צרכנית מובהקת, שמן הראוי להגישה כתובענה ייצוגית, הואיל ותוכנה משקף תרבות ניהולית קלוקלת בדרג הגבוה ביותר של המשיבה, שהינה חברה ציבורית כידוע, תוך פגיעה בזכויותיהם של קהל מבוטחיה ועשיית עושר שלא במשפט על חשבונם. תובענה זו מעוררת שאלות עקרוניות וכבדות משקל בכל הקשור לנושאים צרכניים ופעילות עסקית במשק הישראלי, כך שמן הראוי שהן תוכרענה בהליך של תובענה ייצוגית ולעין הציבור, ולא במסגרת תובענות רגילות נפרדות, אשר תוגשנה (אם בכלל) ואולי אף תסתיימנה בצנעה ובהיחבא ומבלי ליתן דין וחשבון כראוי.
45. בנוסף, הקבוצה כוללת צרכנים מכל רחבי הארץ ומכל שכבות האוכלוסיה, וככל שגדול הפיזור הגיאוגרפי, כך גדלה גם נטייתו של בית המשפט לאשר את התובענה כיייצוגית (ר' ג. לוטן, א.רז, "תובענות ייצוגיות" (1996), עמ' 155).

46. קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת, ובתום לב, כאמור בסעיפים 8(א)(3) ו-4 לחוק תובענות ייצוגיות. שכן, המבקש מוכן ומסוגל להשקיע ממצו, מזמנו ומכספו על מנת לייצג את עניינם של חבריו לקבוצה, שיתכן שחסרים להם המשאבים הללו לצורך עמידה על זכויותיהם. הצלחת הקבוצה הינה הצלחת המבקש ולהיפך, ואין כל ניגוד אינטרסים ביניהם. המבקש מאמין בתום לב ברצינות התביעה ובסיכוייה להתקבל. ב"כ המבקש עוסק במשפט אזרחי ובלטיגציה מזה כ-25 שנה, מתמחה בנושא התובענה, ואף הוא כשיר לנהל ולייצג בדרך ראויה והולמת את הקבוצה.

III. סיכום

47. רצ"ב תצהיר המבקש לתמיכה בבקשה זו.

48. אשר על כן, מתבקש בזאת ביהמ"ש הנכבד לקבוע כאמור ברישא לבקשה זו.

 עדנה שבתאי, עו"ד

 זיו עירוני, עו"ד

ב"כ המבקש